

Szkoły w Rejowcu - ewolucje w nazewnictwie¹.

Począwszy od roku szkolnego 1905/06 placówki oświatowe na terenie Rejowca przybierały różne nazwy w zależności, w jakim czasookresie funkcjonowały i tak:

1905/06 -1914/15

Prywatna przyzakładowa dwuklasowa szkoła elementarna przy Cukrowni i Rafinerii „Rejowiec” w Rejowcu.

1915/16 -1920/21

2 klasowa szkoła ludowa w Rejowcu.

Fragment świadectwa szkolnego z roku 1917 z nazwą szkoły.

¹ Opracowano w oparciu o publikację autora tego tekstu „Zarys dziejów oświaty w Rejowcu 1905 – 1951”

1921/22 - 1929/30

7-io klasowa szkoła powszechna w Rejowcu.

1930/31 - 1933/34

7-io klasowa publiczna szkoła powszechna im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu.

W roku szkolnym 1930/31 7-io klasowej szkole powszechnej w Rejowcu nadano imię **Henryka Dąbrowskiego**². Zbiegło się to w czasie z wybudowaniem dwupiętrowego budynku szkolnego.

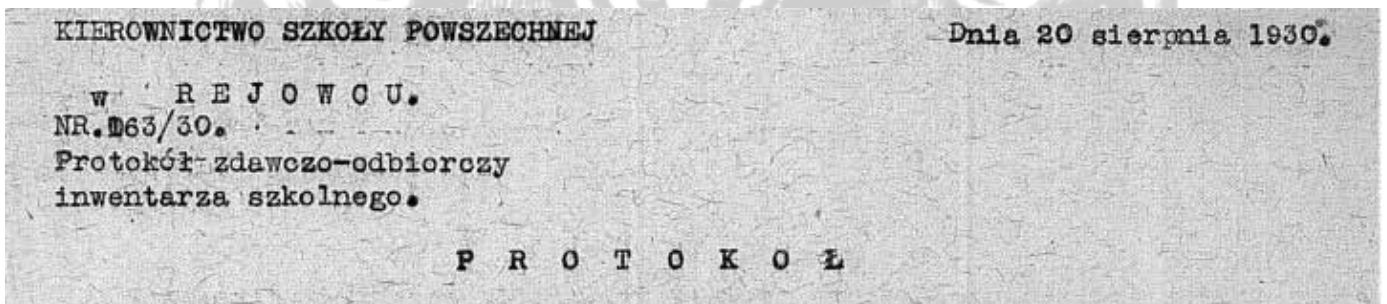
² Po ustabilizowaniu się sytuacji politycznej w kraju po zwycięskiej wojnie z bolszewikami, w roku szkolnym 1923/24 na arkuszach ocen pojawiła się pierwsza nieoficjalna nazwa szkoły – 7-io klasowa szkoła powszechna im. Gen. Dąbrowskiego. Natomiast w roku szkolnym 1924/25 użyto nazwy – Szkoła Powszechna 7-io klasowa im. Dąbrowskiego w Rejowcu. Dlaczego to imię? Otóż, Piotr Michał Szedel w domu rodzinnym od najmłodszych lat był wychowywany na rodzinnej tradycji kultywującej wartości patriotyczno- narodowo-wyzwoleńcze. Jego ojciec Michał często snuł opowieści o ich przodku, który był podkomendnym Henryka Dąbrowskiego. Przeszedł z nim prawie cały szlak bojowy i jako stary wiarus okryty chwałą pól bitewnych wrócił do rodzinnej Częstochowy. Ród Szedłów ze szczególnym pietyzmem przechowywał pamiątki i pamięć o Legionach Dąbrowskiego.

[Wszystkie udostępnione mi po latach ich rodzinne dokumenty (pamiętniki, notatki) związane z weteranem Szedlem chciałem opublikować ponad 5 lat temu w miesięczniku samorządowym gminy Rejowiec „Okszy”, gdy miejscowe gimnazjum wybrało Generała na swojego patrona. Ówczesni decydenci nie wyrazili zgody na krótkie opracowanie (artykuł) mojego autorstwa, dlaczego akurat te imię wybrano kiedyś na patrona szkoły powszechnej okresu międzywojennego. (Od dłuższego czasu byłem w niełasce u władz gminnych, coś w rodzaju „*persony non grata*”. Czy czuję się ukarany?, Absolutnie nie. Zamieszczę je, kiedy będę miał ochotę na swojej stronie internetowej, ale z całą pewnością zostało pokrzywdzone środowisko szkolne poprzez nieprzemyślane działanie uniemożliwiające nieodpłatny dostęp do unikalnych i nigdy niepublikowanych materiałów w tym względzie. Do dziś na ich życzenie w gimnazjum pozostała pustka w wiadomościach na ten temat).]

Piotr Michał Szedel będąc w Rejowcu był jednym z inicjatorów budowy Kopca T. Kościuszki dla uczczenia 100-tnej rocznicy jego śmierci. Jego marzeniem było, aby w wolnej Polsce szkoła w Rejowcu nosiła imię Henryka Dąbrowskiego. Uroczyste nadanie imienia szkole zaplanowano na rok szkolny 1930/31. Wykonano stosowne pieczęcie szkoły z uwzględnionym na nich patronem szkoły. Po zakończeniu roku szkolnego w czasie wakacji p. Piotr Michał Szedel stał przed Komisją Lekarską przy Starostwie w Chełmie, która w Orzeczeniu z dnia 1 lipca 1930 roku Nr 290, stwierdziła *-, trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków służbowych ,-. Po przepracowaniu 39 lat 5 miesięcy i 8 dni zostaje przeniesiony w „stan spoczynku”. W 1934 roku spełniło się jego marzenie. Na dzień 10 czerwca 1934 roku został zaproszony jako gość honorowy do uczestniczenia w uroczystości poświęcenia i wręczenia sztandaru szkole w Rejowcu, którą wcześniej kierował.*

Fotografia z dnia 26 lipca 1932 roku. Budynek Szkoły Powszechnej w Rejowcu. Oficjalnie przekazany do użytku w dniu 18 marca 1931 roku. Widok od strony południowo – zachodniej.

Najistotniejsze wycinki z protokołu zdawczo – odbiorczy pomiędzy Piotrem Szedlem a Piotrem Grochmalickim.

Po raz pierwszy opieczętowano dokument pieczęcią szkoły z imieniem patrona - **Henryka Dąbrowskiego** przed oficjalnym nadaniem tego imienia szkole.³

Nastąpiło to w dniu 20 października 1930 roku Szkoła Powszechna w Rejowcu otrzymuje patrona i zostaje przemianowana **na Szkołę Powszechną im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu**⁴

³ Henryk Dąbrowski to Jan Henryk Dąbrowski

⁴ Należy zaznaczyć, że szkoła w Rejowcu uzyskała specjalne zezwolenie na używanie w swojej oficjalnej nazwie nazwiska patrona. Wszelką dowolność w tej materii uregulował inspektor szkolny Leonard Krupczak na polecenie

1934/35 -1936/37

Nastąpił podział na dwie odrębne placówki oświatowe:

7-io klasowa publiczna szkoła powszechna Nr1 im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu.

7-io klasowa publiczna szkoła powszechna Nr2 w Rejowcu.

Rozporządzenie MWR i OP z dnia 21 listopada 1933 roku „O organizacji publicznych szkół powszechnych” w dzienniku, MWR i OP Nr 14 pozycja 194 wprowadzało, że dotychczasowe -

- szkoły zatrudniające 1 i 2 nauczycieli zaliczano do szkół **stopnia I**.
- szkoły zatrudniające 3 i 4 nauczycieli zaliczono do **stopnia II**.
- szkoły o 5 i większej liczbie nauczycieli zaliczono do szkół **stopnia III**

Zarządzeniem z dnia 18 sierpnia 1934 r. Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego szkoła tutejsza została podzielona na dwie siedmioklasowe szkoły powszechne. Podział ten został dokonany na zasadzie Statusu 7 klasowych szkół powszechnych, który mówi, że szkoła nie powinna posiadać więcej niż 14 oddziałów. Ponieważ w roku szkolnym 1934/35 szkoła tutejsza posiadała 17 oddziałów, na ogólną liczbę uczęszczających do szkoły 898 dzieci, przeto została podzielona na szkoły Nr 1 im. Henryka Dąbrowskiego i Nr 2.

Celowo rozszerzam temat podziału szkoły w roku szkolnym 1934/35 na dwie samodzielne placówki oświatowe chcę zadać kłam informacjom rozpowszechnianym przez niektóre kręgi społeczności rejowieckiej o tym, że jedna z utworzonych wówczas szkół była żydowska. Powtarzana do dziś złośliwa teoria to jakby odległe echo prowokacji „Marjem” z 1939 roku. Poniżej prezentowane fakty oparte na archiwaliach powinny mówić same za siebie. Najwyższy już czas obalić to antyżydowskie nastawienie, ale do rzeczy:

Dnia 18 sierpnia kierownikiem szkoły Nr 1 mianowano Stanisława Świcę a kierownikiem szkoły Nr.2 Feliksa Turewicza.

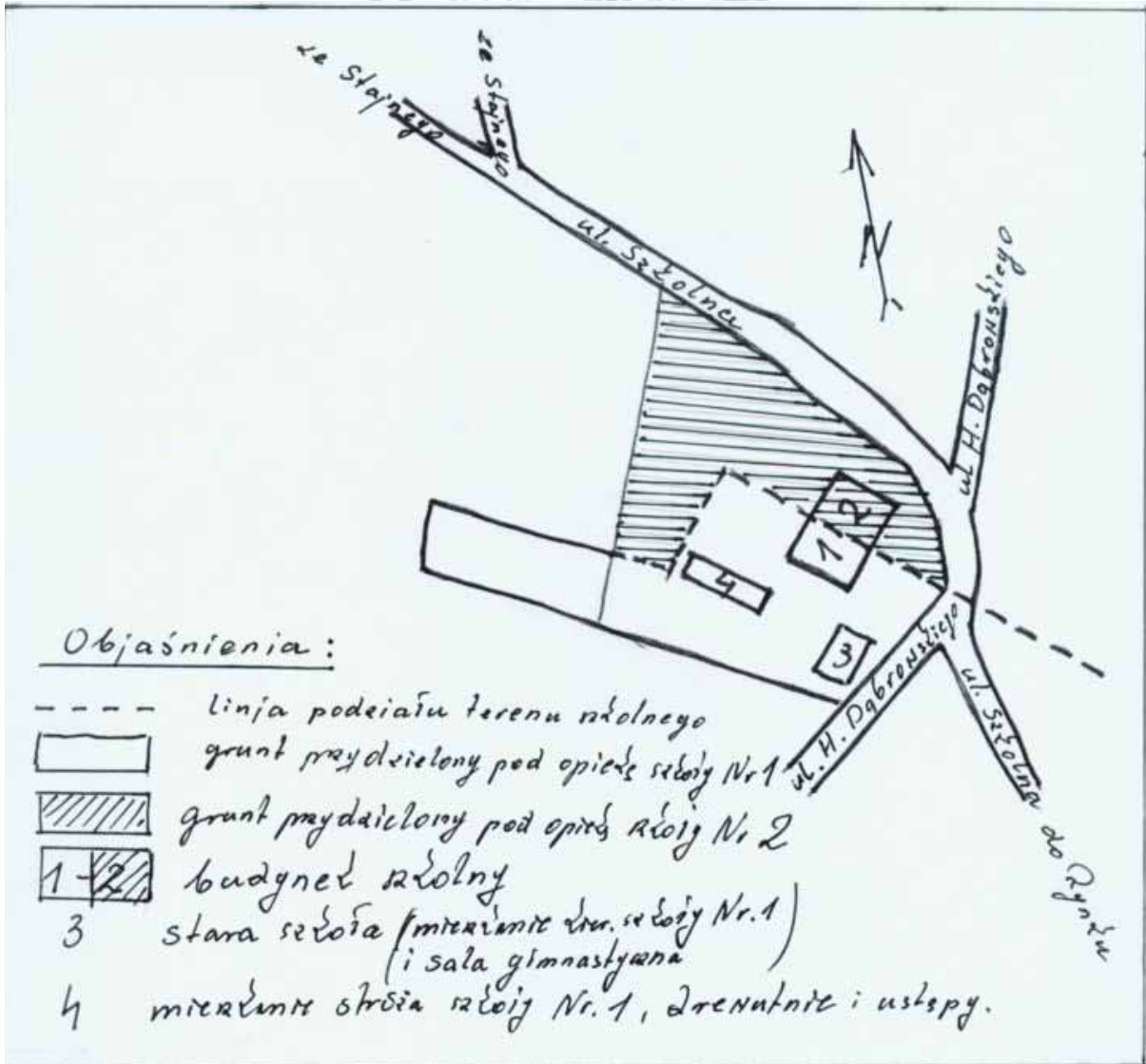
Taka decyzja wprowadziła wiele niedogodności począwszy od podziału lokali (izb lekcyjnych), pomocy naukowych, Opieki Szkolnej, budżetu, pracowników obsługi, podziału działki szkolnej itp.. Dużo kontrowersji budził podział obwodu szkolnego. Dzieciom zamieszkałym w Rejowcu i Cukrowni pozostawia się swobodę uczęszczania do szkoły Nr.1 lub do szkoły Nr.2, a to, dlatego, że szkoła liczy zawsze na materialne poparcie cukrowni, które zostało zapoczątkowane w roku szkolnym 1932/33. Gdyby się okazało, że jedna szkoła miałaby więcej dzieci od drugiej, – co jest możliwe - wówczas będzie się przydzielać dzieci z jednej do drugiej szkoły. W późniejszym terminie miano przedstawić dokładny plan podziału obwodu szkolnego. Szkoła licząca 17 oddziałów I a b c, II a b c, III a b c, IV a b c, V a b, VI a b i VII. Oddziały te zostały podzielone między dwie szkoły w ten sposób, że do szkoły Nr.1 przydzielono oddziały: I a – 56 dzieci, I b – 60, II b – 49, III c – 55, IV a c – 89, V b – 58, VI a – 45 i VII – 48. Razem 460 dzieci. W tej liczbie według wyznań było: 196 rzymsko-katolików, 224 wyznania mojżeszowego, 35 prawosławnych, 4 adwentystów dnia siódmego, 1 ewangelik. Pozostałe oddziały przydzielono do szkoły Nr 2, a mianowicie: I c, II a, II c, III a, III b, IV b, V a, VI b. Razem 438 dzieci.

Plan podziału szkoły, na podstawie projektu Stanisława Świcy został przedłożony władzom szkolnym do zatwierdzenia przedstawiał się w ten sposób, że sale szkolne Nr 7, 9, 11, 12, 15, 17, 19, 20, 23, 25, 27, 28, oraz gabinety Nr 5, 13, i 21 przydzielono pod opiekę szkole Nr 1. w liczbie tych sal mieści się sala koncertowa, pracownie zajęć praktycznych, pracownia fizyko – chemiczna oraz przedszkolna dla dzieci i świetlica Strzelecka. Szkole Nr 2 przydzielono sale Nr10, 18, 22, 26, 30 oraz gabinety Nr 8, 16, 24

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego wprowadzając z dniem 6 lipca 1932 roku zakaz używania w oficjalnych nazwach szkół, nazwisk patronów przyjętych ale nie zatwierdzonych przez ministra. Dz.U.M. nr 19 poz.124 (APL Och ISzCh syg,114 – organizacja szkół – sieć szkolna 1932 – 1933 .

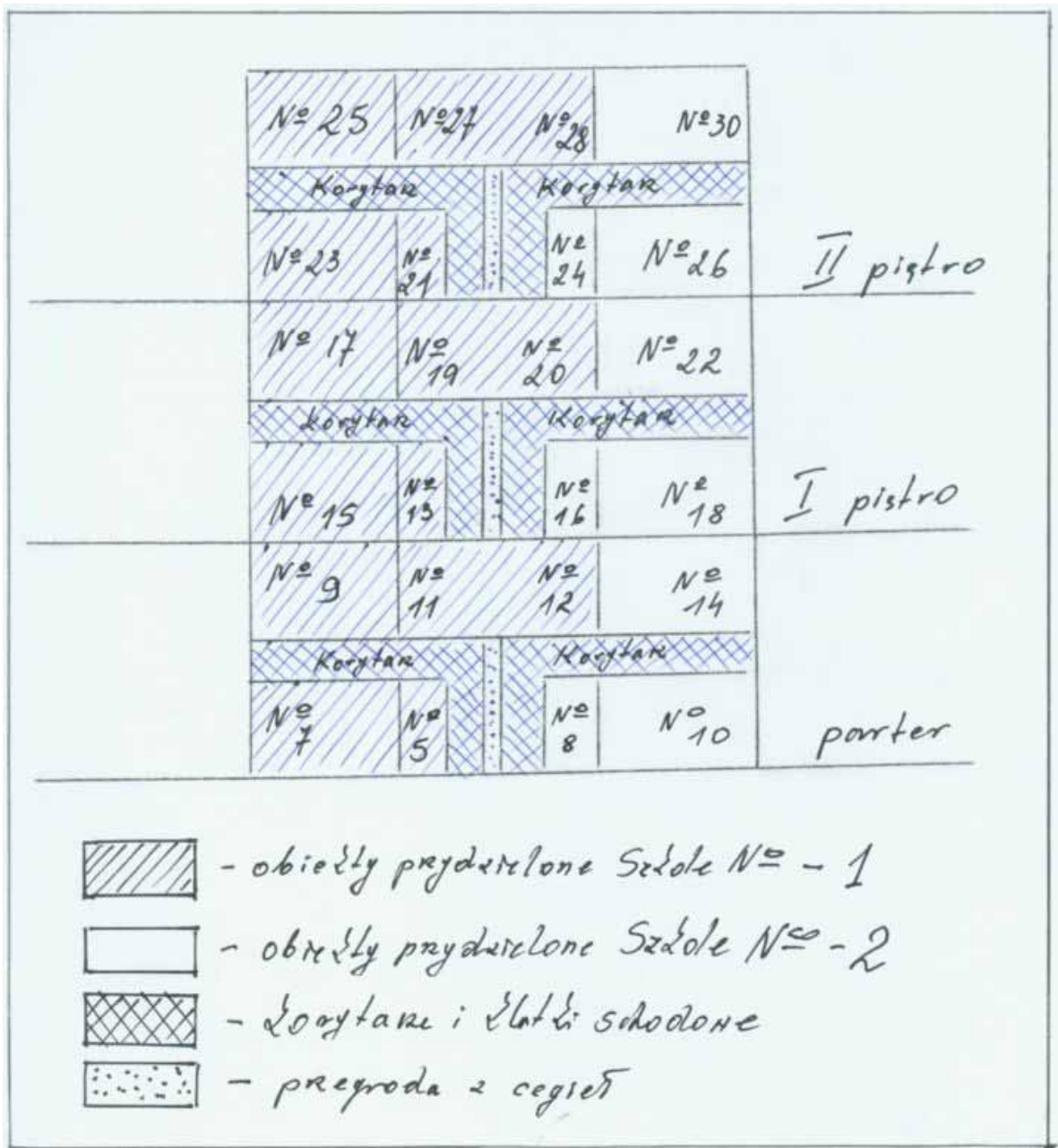
i opiekę nad salą gimnastyczną. Plac szkolny podzielono w kierunku równoleżnikowym i część znajdującą się po stronie szkoły Nr 1 oddano pod opiekę tej szkoły, część znajdującą się po stronie szkoły Nr 2, oddano pod jej opiekę.

Podział ogrodu i gruntu szkolnego między szkoły Nr 1 i Nr 2 dokonany
18 sierpnia 1934 roku

Parcela niniejsza zarezerwowana dla potrzeb szkoły w Rejowcu z majątku po cerkiewnego Rejowiec przez Okręgowy Urząd Ziemi w Lublinie w roku 1921. Szkic odręczny wykonał Zdzisław Kalinowski.

Podział obiektów wewnątrz budynku szkolnego między szkoły Nr 1 i Nr 2.

Pod numerem: 5 - Kancelaria, 7 - Świetlica Strzelecka. 11 i 12 - Świetlica uczniów, 13 - Pokój nauczycielski, 19 i 20 - Pracownia zajęć technicznych i fizyko-chemiczna, 21 - Sładnica, 27 i 28 - Sala koncertowa. Szkic odręczny wykonał Zdzisław Kalinowski.

Szalety szkolne nie dzielono, lecz pozostały one w tych ubikacjach, w których mieściły się przed podziałem szkoły.

Podział rejonów szkolnych pomiędzy szkołami Nr 1 i Nr 2 od roku szkolnego
1934/35 - 1938/39

Rejon Szkoły Nr1

1. W Osadzie Rejowiec:
 - ul. Piłsudskiego (z wyjątkiem zachodniej części tej ulicy od rynku do kościoła)
 - ul. Niecała
 - ul. Fabryczna
 - ul. Zacisze
 - ul. Mikołaja Reja (część południowa)
2. Cukrownia Rejowiec
3. Folwark Rejowiec
4. Kobyle
5. Folwark Kostunin

Rejon Szkoły Nr 2

1. W Osadzie Rejowiec:
 - ul. Piłsudskiego (część zachodnia od kościoła do rynku)
 - ul. Pierackiego⁵
 - Rynek
 - ul. 3-go Maja
 - ul. Berka Joselewicza⁶
 - ul. Bożnicza
 - ul. Szkolna
 - ul. Dąbrowskiego
 - ul. Kolejowa
 - ul. Mikołaja Reja (część północna)
2. Wólka Rejowiecka
3. Kolonia Popówka
4. Kolonia Adamów (ta część w pobliżu Rejowca)

Pomoce naukowe podzielono na równe części (po połowie). Bibliotekę szkolną (uczniowską) podzielono również po połowie z tym, że wszystkie książki grupy IV – tej pozostały na razie podpieką szkoły Nr 1, w której jest siódma klasa. Szkoła Nr 2 w roku szkolnym 1934/35 posiadała tylko sześć klas.

⁵ **Bronisław Wilhelm Pieracki** (ur. 28 maja 1895 w Gorlicach legionista, polityk, pułkownik dyplomowany piechoty Wojska Polskiego, wicepremier, minister spraw wewnętrznych, poseł na Sejm II kadencji, jeden z najbliższych współpracowników Józefa Piłsudskiego po Przewrocie Majowym, zaliczany do najbardziej czołowych działaczy tzw. grupy pułkowników. Postrzelony 15 czerwca 1934 przed restauracją przy ul. Foksal w Warszawie, prawdopodobnie przez członka Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów Hryhorija Maciejkę, zmarł tego samego dnia. 16 czerwca 1934 Prezydent RP Ignacy Mościcki awansował go z dniem 15 czerwca 1934 na stopień generała brygady. 21 czerwca pochowany na cmentarzu w Nowym Sączu.

⁶ **Dow Baer (Berek) Joselewicz** (ur. 17 września 1764 w Kretyndze na Litwie, polski kupiec pochodzenia żydowskiego, pułkownik Wojska Polskiego, oficer Legionów Polskich we Włoszech, zorganizował konny pułk żydowski, który wszedł w skład sił Tadeusza Kościuszki, szef szwadronu 5-go Pułku Strzelców Konnych Wielkiego Księstwa Warszawskiego, poległ w bitwie pod Kockiem 5 lub 8 maja 1809, w pobliżu tej miejscowości został pochowany.

Taka pieczętką stemplowano zbiory biblioteczne Szkoły Powszechnej Nr 1

Fundusze szkolne – podzielono również po połowie. W dniu podziału szkoły w kasie szkolnej było 607 zł i 11 gr. z kwoty tej przed podziałem szkoły w czasie ferii letnich (wakacji) kierownik p. Świca zamówił strugnice i narzędzia na urządzenie pracowni zajęć praktycznych. Urządzenie pracowni zajęć praktycznych kosztowało na sumę 586 zł i 76 gr. Te wydatki zaakceptował kierownik szkoły Nr 2 p. Turewicz.

Gminny budżet szkolny został podzielony proporcjonalnie w stosunku do ilości klas, względnie pracowni, gdy chodziło o opał na okres zimowy. Po podziale szkoły dotychczasowy stróż szkolny Julian Dorok wynajął sobie pomocnika w celu obsługiwania obydwóch szkół. Od 1 kwietnia 1935 roku każda szkoła będzie posiadała swego stróża, o ile Zarząd Gminy zaakceptuje projekt budżetu szkolnego na rok szkolny 1935/36.

Podział obwodu szkolnego między dwie szkoły przedstawiał się następująco:

Obwód I:

Rejowiec - od numeru domu 1 – 30, 61 – 221 dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 1
Wólka Rejowiecka - od numeru domu 1 – 47 dzieci mają uczęszczać do Szkoły Nr 1.
Kobyle - od numeru domu 1 – 30 dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 1
Rejowiec folwark - wszystkie dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 1

Obwód II:

Rejowiec - od numeru domu 31 – 60, 222 – 371 dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 2
Wólka Rejowiecka – od numeru domu 48 – 91 dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 2
Kobyle - od numeru domu 31 – 60 dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 2
Folwark Kostunin - wszystkie tam zamieszkałe dzieci mają uczęszczać do szkoły Nr 2

Powróć jeszcze raz do kwestii dzieci zamieszkałych w Rejowcu Cukrowni. Pozostawiło się im swobodę uczęszczania do szkoły Nr 1 lub do szkoły Nr 2, a to, dlatego, że każda ze szkół mogła liczyć na materialne poparcie cukrowni, które na szeroką skalę zostało zapoczątkowane w roku szkolnym 1932/33. Wobec takiego postawienia sprawy obie szkoły powinny mieć argumenty ubiegania się o materialne poparcie cukrowni, o ile naturalnie te dobre stosunki cukrowni ze szkołą nie zostaną zerwane.

Gdyby się okazało, że wobec takiego podziału szkoły jedna z nich miałaby więcej dzieci od drugiej, – co jest możliwe – wówczas będzie się administracyjnie przydzielać dzieci z jednej do drugiej szkoły.

Religia rzymskokatolicka w wymiarze 16 godzin tygodniowo uczył **ks. Jan Mróz** – wikary parafii rzymskokatolickiej w Rejowcu. Nauka religii odbywała się w połączonych kompletach obu szkół:

Nr kompletu	Oddziały ze szkoły Nr 1	Oddziały ze szkoły Nr 2	Liczba uczniów w komplecie
1	I a b	I c	69
2	II b	II a c	44
3	-	III a b	30
4	IV a c	IV b	56
5	V b	V a	63
6	VI a	VI b	48
7	VII	-	31
8	III c	-	38
Razem dzieci			377

Religii mojżeszowej w wymiarze 14 godzin tygodniowo nauczał **Kraft Calet**, pracujący w tutejszej szkole od roku szkolnego 1932/33. Nauka religii mojżeszowej odbywała się w połączonych kompletach obu szkół.

Nr kompletu	Oddziały ze szkoły Nr 1	Oddziały ze szkoły Nr 2	Liczba dzieci w komplecie
1	I a b	-	64
2	-	I c	23
3	-	II a c	45
4	II b	-	29
5	-	III a b	66
6	III c	-	16
7	IV a c	IV b	69
8	V b	V a	47
9	VI a	VI b	39
10	VII	-	17
Razem dzieci			415

Religia prawosławna w wymiarze 4 godziny tygodniowo uczył do 1 października 1934 roku ks. Bazyli Tylimoniuk – proboszcz parafii prawosławnej w Żulinie.
Nauka religii prawosławnej odbywała się w połączonych kompletach obu szkół.

Nr kompletu	Oddziały ze szkoły Nr 1	Oddziały ze szkoły Nr 2	Liczba dzieci w komplecie
1	I a b , II b	I c , II a c	35
2	III c , IV a c	III a b , IV b	
3	V b , VI a , VII	V a , VI b	39
		Razem dzieci	

Od 1 października 1934 roku nauczanie religii prawosławnej nie odbywało się, gdyż ks. Bazyli Tylimoniuk został przeniesiony z Żulina do parafii koło Janowa Lubelskiego.

1937/38 -1938/39

Rozporządzenie MWR i OP z dnia 21 listopada 1933 roku „O organizacji publicznych szkół powszechnych” w dzienniku MWR i OP Nr 14 pozycja 194 wprowadzało, że dotychczasowe szkoły zatrudniające 1 i 2 nauczycieli zaliczano do szkół **stopnia I**, szkoły zatrudniające 3 i 4 nauczycieli zaliczono do **stopnia II** a szkoły o 5 i większej liczbie nauczycieli zaliczono do szkół **stopnia III**

**Publiczna Szkoła Powszechna
stopnia III Nr 1 im. Henryka
Dąbrowskiego w Rejowcu**

**Publiczna Szkoła Powszechna
stopnia III Nr 2 w Rejowcu**

1939/40 -1943/44

**7-io klasowa polska publiczna szkoła
powszechna w Rejowcu**

**7-io klasowa ukraińska publiczna
szkoła powszechna w Rejowcu⁷**

1944/45-1946/47

Tworzenie szkoły powszechnej po zakończeniu działań wojennych
Nawiązano do nazewnictwa przedwojennego.

**Publiczna szkoła powszechna stopnia III im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu z
polskim językiem nauczania.**

i

**Publiczna Szkoła Powszechna stopnia III im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu z
polskim językiem wykładowym.**

Od 1947/48-1950/51

Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego

⁷ Na bazie lokalowo -sprzętowej szkoły Nr 2 niemieckie władze okupacyjne utworzyły 7-io klasową ukraińską publiczną szkołą powszechną w Rejowcu

Od 1950/51
**Państwowa Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego Nr. 508
w Rejowcu**

Nazewnictwo 11-latki zmieniało się często i tak w roku szkolnym:

1952/53

Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego

1959/60

Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące Nr. 13

1964/65

**Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące In. Mikołaja Reja
w Rejowcu**

1969/70

Faktyczne rozdzielenie 11- latki na dwie odrębne placówki:

Szkołę Podstawową

Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja w Rejowcu

